

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 443/2017-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED], zastúpenej matkou [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 187/2016 a jeho uznesením z 24. januára 2017 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 203/2017 a jeho uznesením z 31. mája 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júna 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len

„sťažovateľka“ alebo „matka maloletej“), a [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „maloletá“, spolu ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 187/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením z 24. januára 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 203/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením z 31. mája 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že [REDACTED] – štátny občan Českej republiky, trvale bytom [REDACTED], a bytom [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľ“ alebo „otec maloletej“), podal okresnému súdu 5. októbra 2016 návrh na nariadenie návratu maloletej do krajiny obvyklého pobytu, t. j. do Fínska.

O návrhu rozhodol okresný súd napadnutým uznesením č. k. 3 P 187/2016-456 z 24. januára 2017 tak, že nariadil návrat maloletej do krajiny obvyklého pobytu do Fínskej republiky. Okresný súd tiež nariadil matke maloletej, aby maloletú navrátila na územie Fínskej republiky do 15 dní od právoplatnosti uznesenia. V prípade ak matka maloletej maloletú na územie Fínskej republiky nenavrátí, je otec maloletej oprávnený po uplynutí stanovenej lehoty maloletú prevziať na účely jej navrátenia do krajiny obvyklého pobytu maloletej, t. j. na územie Fínskej republiky.

Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením č. k. 11 CoP 203/2017-540 z 31. mája 2017 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľky v prvom rade namietajú, že okresný súd sa dostatočne nezaoberal otázkou obvyklého pobytu maloletej, pričom mal dospieť k záveru, že listinné dôkazy predložené sťažovateľkou neobstoja, keďže sú irelevantné pre konanie vo veci samej. Podľa sťažovateľiek je odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu nepreskúmateľné.

V tejto súvislosti poukazujú sťažovateľky na judikatúru Európskeho súdneho dvora – rozsudok vo veci Barbara Mercredi proti Richardovi Chaffeovi, C-497/10 PPU z 22. 12. 2010, podľa ktorého sa má pojem obvyklý pobyt v zmysle čl. 8 a čl. 10 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie č. 2201/2003“), vykladať tak, že *„tento pobyt zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia“*. Podľa sťažovateľiek určenie zmyslu a rozsahu tohto pojmu *„sa musí vykonať s ohľadom na kontext ustanovení a cieľ nariadenia... tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, a najmä kritériu blízkosti“*.

V tejto súvislosti sťažovateľky ďalej uvádzajú:

„Vzhľadom na zaužívanú súdnu prax je potrebné brať do úvahy trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky predškolskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré maloletá udržiavala a udržiava (poukazujeme na vek, rozumové a iné možnosti vytvárania si sociálnych väzieb), je zrejmé a nespochybniteľné, že maloletá si vytvorila rodinné a sociálne väzby na území Slovenskej republiky. Mal. [REDAKOVANÉ] od septembra 2015 navštevuje na území SR predškolské zariadenie na ulici [REDAKOVANÉ], maloletá má na SR najlepšiu kamarátku [REDAKOVANÉ] rovnako ako aj kamarátky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Ďalej maloletá spolu so sťažovateľkou býva v byte na [REDAKOVANÉ], ktorý sťažovateľka vlastní po dobu vyše 10-tich rokov a maloletá ho nazýva svojím domovom. Maloletá má na území SR taktiež vytvorené hlboké citové väzby so starou mamou zo sťažovateľkinej strany, ďalej s prastarým otcom [REDAKOVANÉ] a jeho synom [REDAKOVANÉ] rovnako ako aj s bratrancom [REDAKOVANÉ] a sesternicou [REDAKOVANÉ] z druhého kolena, s krstnou mamou maloletej [REDAKOVANÉ] tetou [REDAKOVANÉ] a tetou [REDAKOVANÉ] s ujom [REDAKOVANÉ] a ich deťmi [REDAKOVANÉ].“

██████████. Na druhej strane maloletá nevidela otcovu rodinu od júla 2014 a otcovu súčasnú partnerku od decembra 2015, pričom iný kontakt k rodinnými príslušníkmi otca nemá a to ani na území Fínskej republiky. Okrem iného maloletá od roku 2016 navštevuje baletnú školu ██████████, baletné štúdio ██████████ detský turistický klub pre deti. Maloletá chodievala so sťažovateľkou do Bábkového divadla, na detské predstavenia Slovenského národného divadla a na predstavenia v Bibiáne. Taktiež, od septembra 2017 je maloletá zapísaná v ██████████ odbor literárno-dramatický, hudobný - klavír a tanečný odbor, pričom na území Fínskej republiky maloletá nemala prístup ku obdobným kultúrnym podujatiam, sťažovateľka s maloletou nenavštevovala koncerty, predstavenia či iné podujatia a zo strany otca záujem o obdobné kultúrne podujatia absentoval. V súčasnosti je celkom zrejmé, že nakoľko by bola sťažovateľka v prípade jej odchodu na územie Fínska nezamestnaná a bez akéhokoľvek príjmu finančných prostriedkov, bola by nútená maloletú ██████████ o takýto všestranný program ochudobniť. Návrat do Fínska spôsobí maloletej neporovnateľne väčšiu ujmu, ako jej premiestnenie na Slovensko. “

Sťažovateľky poukazujú na dôvodovú správu k Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 [oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 119/2001 Z. z. (ďalej len „Haagsky dohovor“)], podľa ktorej „časový faktor je rozhodujúci a upozorňuje na psychologické problémy, ktoré môže spôsobiť návrat detí v prípade, ak je nariadený po dlhej dobe, najmä ak sa deti zžili s novým prostredím...“.

Sťažovateľky zároveň poukazujú na negatívne skúsenosti, ktoré mali nadobudnúť vo Fínsku, napr. odsadenie ľudí vo vlaku či autobuse po tom, ako prehovorili po slovensky. Ak by sa maloletá mala vrátiť do Fínska, „musela by sa opätovne adaptovať na nové prostredie, nachádzala by sa v krajine, kde nemá dnes žiadnych rodinných príslušníkov /okrem osoby otca/ a ani žiadnych kamarátov, takáto situácia by znamenala ďalšiu, podstatnú zmenu výchovného prostredia, pretrhnutie rodinných, sociálnych a výchovných väzieb, čo by malo negatívny vplyv na ďalší vývoj...“.

Sťažovateľky ďalej namietajú, že otázka obvyklého pobytu maloletej bola už riešená ako predbežná otázka v konaní o rozvod manželstva navrhovateľa a sťažovateľky vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3 P 128/2015, a to rovnakou zákonnou sudkyňou. Z uvedeného dôvodu sťažovateľky podali v napadnutom konaní námietku zaujatosti voči uvedenej sudkyňi okresného súdu. Skutočnosť, že predmetná sudkyňa opakovane rozhodovala o tej istej otázke medzi tými istými účastníkmi, predstavuje podľa sťažovateľiek „celkom zřejmý prípad objektívnej zaujatosti...“

V rámci konania o návrat maloletého dieťaťa do cudziny mala teda zákonná sudkyňa vopred vysporiadanú otázku určenia obvyklého pobytu maloletého dieťaťa, a to i napriek tomu, že v tomto konaní bola daná vec ešte len v štádiu dokazovania. Jednalo sa o identické právne skutočnosti, identický skutkový dej, identické dokazovania a identických účastníkov konania. Súd v tomto smere nijako nevykonával dokazovanie, právny názor si prebral z iného konania. V danom prípade je teda nepochybné, že išlo o zásadnú pochybnosť účastníka konania o nezaujatosti sudkyne...“.

Sťažovateľky zároveň zdôrazňujú, že centrum záujmov maloletej je na Slovensku aj vzhľadom na to, že je tu zdravotne poistená, má tu ošetrojúceho lekára, stomatológa a podrobila sa tu lekárskeho zákroku a špeciálnej zdravotnej starostlivosti.

Následne sťažovateľky namietajú, že súd prvej inštancie v dostatočnej miere neskúmal dôvody pre nenariadenie návratu maloletej do Fínska. Podľa sťažovateľiek súd prvej inštancie neprihliadol na najlepší záujem maloletej, nedostatočne zistil skutkový stav a neobjasnil dôvody, ktoré by mohli viesť k eliminácii návratu maloletej do Fínska – predovšetkým súd prvej inštancie zamietol návrh na vypracovanie znaleckého posudku znalcom z odboru detskej psychológie, ktorý by sa zaoberal vplyvom odlúčenia maloletej od sťažovateľky. Podľa sťažovateľiek súd prvej inštancie nesprávne aplikoval čl. 13 Haagskeho dohovoru a nerešpektoval čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa. S prihliadnutím na § 38 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) okresný súd alebo krajský súd mali podľa sťažovateľiek nariadiť znalecké dokazovanie ex offo. V tejto súvislosti poukazujú sťažovateľky na závery rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) X proti Lotyšsku, z ktorého vyplýva záver, že

«„v konaniach o návrat musia postupovať v súlade s článkom 8 Dohovoru a zabezpečiť náležité preskúmanie tvrdení vznesených účastníkmi konania o prípadnej existencii „vážneho nebezpečenstva“ pre dieťa podľa článku 13 ods. h) Haagskeho dohovoru, a to aj za potreby vykonania znaleckého dokazovania, ktoré môže vyvstať počas konania a ktoré môže do istej miery predĺžiť konanie, a to za účelom prijatia rozhodnutia zohľadňujúceho najlepší záujem dieťaťa.“». Podľa sťažovateľiek konajúce súdy nepostupovali správne, ak nenariadili znalecké dokazovanie s odôvodnením, že znalecký posudok sa mal viac týkať opatrovníckeho konania ako konania o návrat. Európsky súd pre ľudské práva poukazoval na to, že posudok smeroval k posúdeniu rizika vzniku psychickej traumy a viedol tak k zohľadneniu najlepšieho záujmu dieťaťa. Navyše je relevantné, že konanie o návrat je nesporové konanie, preto súd nie je viazaný návrhmi účastníkov konania a môže vykonať dôkaz, ktorý účastníci nenavrhlí (§ 36 CMP).

Sťažovateľky tiež poukazujú na závery ústavného súdu v náleze sp. zn. I. ÚS 114/08, podľa ktorých súdy musia v konaní o návrat dieťaťa vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu a musia objasniť aj skutočnosti, ktoré by mohli eliminovať návrat dieťaťa. Rovnako tak poukazujú na závery ESLP v rozsudku vo veci B. proti Belgicku z 10. 7. 2012, podľa ktorých bolo relevantné, že dieťa v čase rozhodovania žilo v Belgicku už dva roky a zžilo sa s prostredím.

Sťažovateľky tiež namietajú, že konajúce súdy nezistovali názor maloletej vo veci návratu do Fínska. V tejto súvislosti ďalej uvádzajú:

«Za dôkaz psychického stavu považujeme 3 rôzne Správy z psychologických konzultácií pani [REDAKOVANÉ] doložené matkou do konania, a to konkrétne na Správu z psychologickéj konzultácii zo dňa 22. 11. 2016, na Správu z psychologickéj konzultácii zo dňa 29. 12. 2016 a na Správu z psychologickéj konzultácii zo dňa 20. 01. 2017. V závere všetkých predmetných správ dospela p. [REDAKOVANÉ] k názoru, že mal. [REDAKOVANÉ] nie je na odlúčenie od matky zrelá, pričom súčasne uviedla, že: „každým ďalším pokusom sa jej úzkosť len prehľbuje, čo spôsobuje zbytočné negatívne zmeny na jej emocionálnom vývine. Proces priblíženia a zapojenia otca do života [REDAKOVANÉ] je nutné, aby prebehol výhradne v súlade s jej emocionálnym zrením, s jej detskými

požiadavkami, v harmónii s jej tempom, a nie proti, ako sa to deje za posledné mesiace. Neodporúčam dieťa odlučovať od matky, a už vôbec nie na noc.“. I napriek vyššie uvedeným Správam a zaužívanej súdnej praxe sa súd prvej inštancie nesnažil nijakým spôsobom zistiť názor maloletého dieťaťa...»

Sťažovateľky poukazujú na závery ESLP v rozsudku vo veci Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku zo 6. 7. 2010, podľa ktorých *«„návrat dieťaťa nemá byť v prípadoch, keď je Haagsky dohovor aplikovateľný, nariadený automaticky alebo mechanicky a najlepší záujem dieťaťa musí byť posudzovaný v každom jednotlivom prípade a závisí od škály individuálnych okolností, konkrétne od veku a stupňa vyspelosti, prítomnosti alebo absencie rodičov, okolia a skúseností. Z procesného hľadiska má národný orgán konať na základe úplného preskúmania celkovej rodinnej situácie a faktorov materiálnej, emocionálnej, zdravotnej, psychologickej a pod. povahy.“... V okolnostiach danej veci preto je možné nevykonanie dôkazu výsluchom maloletého dieťaťa ako účastníka konania prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, ako aj nevykonanie znaleckého dokazovania hodnotiť ako postup, ktorým bola maloletému dieťaťu odňatá možnosť konať pred súdom...».*

Postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní, keď podľa sťažovateľiek okresný súd *„otcovi umožnil, aby v priebehu celého konania dokladal súdu nové listinné dôkazy a uvádzal nové skutočnosti relevantné pre konanie, pričom na druhej strane sťažovateľke, takéto právo odobral, a to výlučne s poukazom na zásadu koncentrácie konania. Takýmto postupom súdu došlo k celkom zrejmemu nepomeru účastníkov konania a ich nerovnoprávneho postaveniu, resp. porušeniu základného princípu rovnosti zbraní, nakoľko matka mala možnosť v konaní predkladať listinné dôkazy len v priebehu 7-dňovej lehoty, pričom otec tak mohol konať a listinné dôkazy predkladať v priebehu celého konania, a to bez akéhokoľvek obmedzenia.“.*

Sťažovateľky poukazujú na dôkazy, ktoré navrhovali vykonať – výsluch špecifikovaných svedkov, pričom krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia len všeobecne uviedol, že nie je povinnosťou súdu vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Podľa

sťažovateľiek ak súd „považuje sťažovateľkou tvrdené skutočnosti za nepreukázané, nie je nám zrejmé, z akého dôvodu nevykoná ňou navrhnuté dôkazy, resp. na ich obsah vôbec neprihliadne, a i naďalej striktne zastáva názor, že listinné dôkazy sťažovateľkou navrhnuté sú pre konanie nadbytočné.

... Súd sa v odôvodnení uznesenia nevysporiadal s nepripustením listinných dôkazov navrhovaných PZ matky, nijakým spôsobom neuviedol dôvod, na podklade ktorého považoval vykonanie ďalšieho dokazovania za nadbytočné.“.

Sťažovateľky tiež argumentujú tým, že podľa Haagskeho dohovoru musia súdy vychádzať zo starostlivo zisteného skutkového stavu, to teda znamená, že „dôvody, ktoré by mohli eliminovať návrat dieťaťa do miesta bydliska v inom členskom štáte, musia byť zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby posúdenie (ne)navrátenia maloletého dieťaťa nevychádzalo iba z vyjadrení a dôkazov produkovaných jedným účastníkom súdneho konania (v konkrétnom prípade otca maloletého dieťaťa), ale aby aj druhej strane (maloletému dieťaťu a jeho sťažovateľke) poskytol súdnu ochranu spočívajúcu vo vytvorení podmienok na uplatnenie základných práv a slobôd.“.

Podľa sťažovateľiek konajúce súdy mohli aplikovať čl. 20 Haagskeho dohovoru a odmietnuť návrat maloletej s prihliadnutím na jej najlepší záujem.

Vo veci Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku ESLP vytkol konajúcim súdom, že neprihliadli na závery znaleckých posudkov, ktoré poukazovali na to, že odlúčenie od matky mohlo mať pre dieťa priamy negatívny dopad. Okrem toho súdy mali preskúmať podmienky v domácnosti, v ktorej malo dieťa žiť po návrate. Okrem toho podľa ESLP „drastické odlúčenie dieťaťa od matky v podobe nariadenia návratu dieťaťa do lingvistického, kultúrne odlišného prostredia by v žiadnom prípade nemohlo byť kompenzované návštevou ruských tried, plavárne a škôlky. Ani psychologická podpora, ktorú chcel otec zabezpečiť, by nebola dostatočnou alternatívou, pokiaľ ide o prerušenie stykov medzi dieťaťom a matkou. Okrem toho Súd uviedol, že talianske súdy sa ani nezaoberali alternatívnym riešením zabezpečenia styku s otcom.“.

Sťažovateľky tiež poukazujú na ďalšie závery vyplývajúce z rozsudku vo veci B. proti Belgicku, kde ESLP uviedol, že konajúci súd nepožiadaval o ďalšie znalecké posudky, ktoré by overili význam rizík pre dieťa v prípade jeho návratu. Európsky súd pre ľudské práva tiež poukázal na to, že „v dobe rozhodnutia súdu bolo dieťa v Belgicku už dva roky, hovorilo po holandsky a bolo plne integrované do svojho okolia a školského prostredia. Toto začlenenie odvolací súd nevzal do úvahy z dôvodu, že žiadosť o návrat bola podaná v dobe, keď maloleté dieťa strávilo v Belgicku menej ako rok. Súd zvážil, že časový prvok bol rozhodujúci pre hodnotenie konkrétnych dôsledkov návratu...“.

Sťažovateľky ďalej uvádzajú:

„Odhladiac od vyššie uvedeného poukazujeme aj na skutočnosť, že otec: [REDAKOVANÉ] podal na území Fínska na sťažovateľku v I. rade trestné oznámenie vo veci rodičovského únosu, v čoho dôsledku by bola sťažovateľka s najväčšou pravdepodobnosťou po návrate vystavená hrozbe trestného stíhania na území Fínska. Sťažovateľka bola taktiež v roku 2014 a v roku 2015 proti svojej hospitalizovaná na psychiatrickej liečebni vo Fínsku, a to za súčinnosti fínskych psychiatrov v spolupráci s fínskou sociálkou. Sťažovateľka bola zo strany fínskej sociálky nútená podpisovať rozličné dokumenty, s ktorých obsahom stotožnená nebola, nesúhlasila s ním, avšak za predpokladu, že by ich nebola podpísala, nedostala by sa k maloletej dcére. Listinné dôkazy preukazujúce hospitalizáciu sťažovateľky tvoria súčasť spisového materiálu. Sťažovateľka má v súčasnosti značnú, resp. celkom zrejmú obavu, že by jej v prípade návratu do Fínska sociálne úrady maloletú odobrali, nakoľko nerešpektovala ich jednostranne nastavenú dohodu, rovnako ako aj má obavy, že bude hospitalizovaná zo strany fínskych zdravotníkov, tak ako tomu bolo aj v priebehu jej posledného pobytu vo Fínsku, prípadne, že celá situácia vyústi až do vzatia sťažovateľky do väzby fínskymi príslušníkmi policajného zboru.

PZ sťažovateľky v konaní pred súdom prvej inštancie dokonca spochybnil aj posudok, resp. voľnú formu posudku zo dňa 21. 10. 2016 p. [REDAKOVANÉ] – odbornej lekárky, ktorý do súdneho spisu založil otec. PZ sťažovateľky na pojednávaní zo dňa 24. 01. 2017 poukázal na skutočnosť, že diagnózy v ňom uvedené – konkrétne diagnóza F29 nie je akceptovaná v Európskej únii a diagnóza F30.2 je tak závažného charakteru, že v prípade, že by ňou sťažovateľka skutočne trpela, nebolo by možné sťažovateľku po troch týždňoch

prepustiť, a to bez akejkoľvek pokračujúcej medikamentózneho liečby. PZ sťažovateľky sa pri uvedených tvrdeniach spravoval odbornými názormi psychológov na území Slovenskej republiky, ktorých za týmto účelom vopred kontaktoval.

Sťažovateľka taktiež v dôsledku správania a prístupu otca: [REDAKOVANÉ], bola nútená podať ústne do zápisnice dňa 18. 01. 2016 na Odbore kriminálnej polície Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Bratislave I na jeho osobu trestné oznámenie vo veci týrania blízkej osoby a zverenej osoby v zmysle ust. § 208 ods. 1 písm. b) TZ, ktoré bolo dňa 16. 11. 2016 v súlade s č. 17 ods. 2 a 3 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EU z 25. októbra 2012 odovzdané do Fínska na ďalšie konanie, nakoľko Slovenská republika nemá jurisdikciu na konanie vo veci samej.“

Na tomto základe sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... na zohľadnenie záujmu dieťaťa pri činnosti súdu podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa... na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky... na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa... vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky... na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... na to, aby štátne orgány konali iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa článku 2 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky... na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru... postupom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2017, sp. zn.: 3 P/187/2016-456 a postupom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 05. 2017 sp. zn.: 11 CoP/203/2017-540 porušené bolo.

Právo sťažovateľiek na právo dieťaťa formulovať vlastné názory a byť vypočutý v súdnom konaní podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2017, sp. zn.: 3 P/187/2016-456 a uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 05. 2017 sp. zn.: 11 CoP/203/2017-540 porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 24. 01. 2017, sp. zn.: 3 P/187/2016-456 v spojení s Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 05. 2017 sp. zn.: 11 CoP/203/2017-540, sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Okresnému súdu Bratislava I. sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P/187/2016 konal bez zbytočných prietahov.

Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľke v I. a II. rade trovy konania a trovy právneho zastúpenia, a to do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky...“

Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu z 24. januára 2017 a napadnutého uznesenia krajského súdu z 31. mája 2017 do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej. Návrh na rozhodnutie o dočasnom opatrení sťažovateľky odôvodňujú takto:

„Máme za to, že za predpokladu, že by nedošlo k odkladu vykonateľnosti uvedeného rozhodnutia maloletá by utrpela značnú duševnú ujmu, nakoľko si na prostredie a územie Fínska nepamätá, nemá na území Fínska žiadne sociálne a citové väzby /okrem osoby otca/, žiadnych iných rodinných príslušníkov či kamarátov. Maloletá sa nedohovorí fínskym jazykom a ten nikdy ani neovládala. U maloletého dieťaťa by sa vzhľadom na všetky vyššie popísané skutočnosti rovnako ako aj vzhľadom na šetrenia vykonané psychológmi objavila výrazná úzkostná symptomatológia v dôsledku okolností, v ktorých by sa maloletá ocitla. Maloletá dnes nie je pripravená na separáciu od sťažovateľky, na separáciu od jej rodinných príslušníkov nachádzajúcich sa na území SR a na separáciu od kamarátskych väzieb, ktoré si úpenlivo vybuďovala v priebehu jedného roka a pol nepretržitého pobytu na území SR rovnako ako aj v priebehu značného časového rozpätia, ktoré strávila na SR pred premiestnením. Odložením vykonateľnosti uvedeného rozhodnutia sa naopak zabráni vzniku ďalšej ujmy, sťažovateľka nebude bezprostredne ohrozená hospitalizáciou na území Fínska, sťažovateľke nebude bezprostredne hroziť obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností zo strany sociálnych pracovníkov Fínska, pričom maloletá i naďalej zotrvá v známom a rodinnom prostredí, ktoré dnes nazýva svojim domovom a to až do rozhodnutia Ústavného súdu vo veci samej... V prípade návratu maloletého dieťaťa na územie Fínskej republiky by už náprava bola len ťažko možná, nakoľko by sa s najväčšou

pravdepodobnosťou naplnili obavy sťažovateľky z hrozby z oddelenia maloletej od matky po jej návrate do Fínska, opätovne poukazujeme na skutočnosť, že sťažovateľka má dôvodnú obavu podloženú konkrétnymi dôkazmi založenými v súdnom spise, že tí, ktorí spôsobili jej obe hospitalizácie vo Fínsku, budú v tomto konaní pokračovať v prípade jej návratu do Fínska, v štáte, ktorého úradný jazyk sťažovateľka nepozná a už v minulosti sa pred hospitalizovaním uskutočneným proti jej vôli neubránila. Sťažovateľa má značnú obavu, že bude odobratá sociálnymi úradmi, nakoľko nerešpektovala ich jednostranne nastavenú dohodu, má obavy, že bude hospitalizovaná zo strany fínskych zdravotníckych pracovníkov, tak ako tomu bolo aj v priebehu jej posledného pobytu vo Fínsku, prípadne, že celá situácia vyústi až do vzatia sťažovateľky do väzby fínskymi príslušníkmi policajného zboru, v dôsledku trestného oznámenia podaného zo strany otca.

Tým, že porušovatelia nevzali do úvahy podstatné skutočnosti majúce zásadný vplyv na meritórne rozhodnutie a v dôsledku toho rozhodli vydaním napádaných rozhodnutí, sťažovateľka stratila dôveru v súdny systém Slovenskej republiky a trpí pocitom právnej neistoty a bezmocnosti, nakoľko sa nemôže domôcť ochrany svojich práv a záujmov. Zároveň u sťažovateľky existuje dôvodná obava, že dôjde k oddeleniu maloletého dieťaťa od jeho rodiča – matky, čím je pocit právnej neistoty a bezmocnosti u sťažovateľky, o to viac znásobený. ...

Poukazujeme na to, že v tomto prípade ide o vec, ktorá je veľmi citlivo vnímaná sťažovateľkou, nakoľko sa týka jej práva na súkromný a rodinný život, práva rodiča byť s maloletým dieťaťom a konať s prihliadnutím na jeho eminentný záujem. Týmito obavami je daná závažnosť ujmy, ktorá jej napádanými rozhodnutiami bola spôsobená. Jedinou možnou nápravou je ich /rušenie a vrátenie veci na nové konanie, v rámci ktorého by konajúce súdy prihliadli na vyššie popísané podstatné skutočnosti, ktoré v rozpore so svojimi povinnosťami doposiaľ nevzali do úvahy, čím sa dopustili nesprávneho postupu a následného nesprávneho rozhodnutia.

Máme za to, že len odklad vykonateľnosti uvádzaných rozhodnutí môže zabrániť prehlbovaniu už vzniknutej ujmy, a tiež vzniku ďalšej – nenapraviteľnej ujmy na právach sťažovateľky a maloletej [REDAKOVANÉ] ktorá by mohla vzniknúť v prípade výkonu predmetných súdnych rozhodnutí. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení z 24. januára 2017

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základných práv podľa ústavy, práv podľa dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení z 24. januára 2017 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenie okresného súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, pretože ho preskúmal krajský súd na základe odvolania sťažovateľky podľa § 59 CMP.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení z 31. mája 2017

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľky namietajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení z 31. mája 2017, z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne

neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Krajský súd ako odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia z 31. mája 2017, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu, poukázal na odvolaciu argumentáciu sťažovateľiek, na vyjadrenie navrhovateľa a procesného opatrovníka maloletej a uviedol tieto právne závery:

„7. Tým, že predmetom konania v danej veci je návrh otca o nariadenie návratu maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu, súd prvej inštancie správne postupoval v zmysle právnych predpisov, záväzných pre Slovenskú republiku, vrátane Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len Nariadenie) a Dohovoru č. 119/2001 Z. z. o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosoch detí (ďalej len Dohovor), ktoré v spojení čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky majú prednosť pred

vnútroštátnymi predpismi, čo znamená, že súdy sa nimi musia riadiť a rozhodovať v súlade s nimi. Cieľom Dohovoru je pritom zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené do niektorého iného štátu alebo sú v ňom zadržované. Cieľ Dohovoru vyjadrený v čl. 1 je záväzný pre všetky štáty, ktoré k Dohovoru pristúpili, pričom postup orgánov štátu. t. j. postup, ako zabezpečiť účel Dohovoru už Dohovor ponecháva na vnútroštátnu právnu úpravu jednotlivých zmluvných štátov. V právnom poriadku Slovenskej republiky ide o procesný kódex – Civilný mimosporový poriadok, ktorý vo svojom šiestom oddieli osobitne upravuje dokazovanie a podmienky konania o návrat maloletého do cudziny pri jeho neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní.

8. S poukazom na citované ustanovenia, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutočný stav, sa odvolací súd nezistiac v postupe súdu prvej inštancie z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje s dôvodmi uvedenými v uznesení súdu prvej inštancie, v ktorom nariadil návrat maloletej [REDAKOVANÉ], do krajiny jej obvyklého pobytu do Fínskej republiky, a v ktorom podrobne zodpovedal na v konaní nastolené otázky relevantného charakteru, ktoré matka čiastočne zopakovala v podanom odvolaní; z uvedeného dôvodu, osvojac si dôvody rozhodnutia odvolací súd využíva možnosť danú mu ust. § 387 ods. 2 C. s. p.

9. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a v záujme dôsledného vypořádania sa s odvolacími námietkami odvolací súd konštatuje, že v danej veci, predmetom ktorej je nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, súd prvej inštancie v tomto konaní v zmysle čl. 3 Dohovoru správne zameral svoje dokazovanie na zistenie ustálenia miesta obvyklého pobytu maloletého dieťaťa a existenciu opatrovníckeho práva, pričom so záverom ku ktorému dospel, sa plne stotožnil aj odvolací súd. Odvolací súd zhodne ako súd prvej inštancie je toho názoru, že krajinou obvyklého pobytu maloletej [REDAKOVANÉ] je Fínsko, do krajiny ktorej maloletú rodičia na základe spoločnej dohody a slobodného rozhodnutia presťahovali v októbri 2012, kde si rodičia, ktorí sú doposiaľ aj manželmi, založili centrum svojho rodinného života, pracovali a do bezpodielového spoluvlastníctva nadobudli neskôr nehnuteľnosť, v ktorej rodina žila. Na uvedenom nemení nič ani okolnosť, že rodičia sa v marci 2015 rozišli, keď matka zostala naďalej s maloletou žiť vo Fínsku, bývala v prenajatom byte, bola nezamestnaná a

poberala podporu v nezamestnanosti. Uvedený stav trval až do odchodu matky s maloletou na Slovensko dňa 09. 01. 2016. Skutočnosť, že matka opakovane s maloletou cestovala na Slovensko za účelom návštevy rodiny a známych, to, že obe mali trvalý pobyt na Slovensku, či to, že maloletá bola na Slovensku zdravotne vyšetovaná, rovnako nemajú vplyv na vyvrátenie úvahy, že rodičmi založený obvyklý pobyt maloletej vo Fínsku, by mohol byť na základe takýchto okolností zmenený. Bez právneho významu je v tomto smere odvolacia námietka matky o dôslednom nezaobzeraní sa otázkou obvyklého pobytu maloletej súdom prvej inštancie a nedostatočnom odôvodnení jeho písomného vyhotovenia rozhodnutia. Vychádzajúc z jeho obsahu je možné konštatovať, že ustálenie obvyklého pobytu maloletej súdom prvej inštancie nie je založené len na tom, že matka maloletej ho v priebehu konania nedokázala spochybniť, ale i na skutkových zisteniach vyplývajúcich z riadne vykonaného dokazovania v súlade s ust. § 123 ods. 2. § 131 ods. 1 C. m. p. V danom posudzovanom prípade súd prvej inštancie správne vyhodnotil aj nadobudnutie a výkon opatrovnickeho práva oboma rodičmi (táto otázka napokon sporná v konaní nebola) a správne vyhodnotil, že maloletá je matkou od 28. 03. 2016 neoprávnene zadržovaná na území Slovenskej republiky. Po ustálení obvyklého pobytu maloletého dieťaťa a konštatovaní, že otec bol nositeľom opatrovnickeho práva k maloletej, ktoré aj vykonával, správne súd prvej inštancie postupoval, keď vyhodnocoval podmienky pobytu maloletej na území Slovenskej republiky od 09. 01. 2016 z pohľadu udelenia súhlasu otca a jeho podmienok. V rámci výkonu opatrovnických práv vystaňovanie maloletého dieťaťa do inej krajiny treba považovať za podstatnú vec súvisiacu s výkonom opatrovnických práv čo znamená, že súhlas na vystaňovanie maloletého dieťaťa na územie iného štátu musia dať obaja rodičia. So záverom súdu prvej inštancie, že otec súhlas matke k vystaňovaniu maloletej z Fínska nedal aj to, že matka s takýmto súhlasom nedisponovala ani na základe rozhodnutia príslušného súdu, sa odvolací súd rovnako stotožnil. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie je možné dospieť k záveru, že otec pri splnení konkrétnych podmienok, súhlasil s dočasným pobytom maloletej na území Slovenskej republiky na obdobie od odchodu matky dňa 09. 01. 2016 najdlhšie do 28. 03. 2016, t. j. po uplynutí doby, na ktorú dal otec súhlas matke s vycestovaním dieťaťa došlo k neoprávnenému zadržaniu maloletej na území Slovenskej republiky. Rovnako z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by sa otec s pobytom maloletej na území

Slovenskej republiky zmieril, keď návratové konanie bolo iniciované už bezprostredne po odchode matky z Fínska a nedodržaní dohodnutých podmienok pre jej pobyt s maloletou na Slovensku, prostredníctvom fínskeho ústredného orgánu, ktorý dňa 26. 01. 2016 zaslal dožiadanému orgánu na Slovensku žiadosť o návrat maloletej. Pokiaľ matka dôvodí, že v danom prípade je potrebné prihliadať na dĺžku času, ktorú maloletá strávila na Slovensku a jej adaptáciu a nadobudnuté rodinné a sociálne väzby na Slovensku a na rodinu matky, odvolací súd udáva, že v danom prípade nešlo o splnenie podmienok podľa čl. 12 Dohovoru, keďže plynutie času pri neoprávnenom zadržaní neznamena jeho legalizáciu, či možnosť ustálenia, že sa dieťa zžilo s prostredím. V danom prejednávacom prípade odvolací súd súhlasí aj so stanoviskom súdu prvej inštancie a kolízneho opatrovníka o tom, že nebol daný ani niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu maloletej aplikáciou článku 13 písm. b/ Dohovoru, v spojení s čl. II bodu 4 Nariadenia rady. Aj podľa názoru odvolacieho súdu matka v konaní nepreukázala, že návrat by maloleté dieťa vystavil fyzickej, alebo duševnej ujme, alebo by ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. V konaní neboli preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by mohli eliminovať nariadenie návratu maloletej z dôvodu nevhodných sociálnych podmienok pre život maloletej vo Fínsku, alebo nevhodného výchovného prostredia vo Fínsku, prípadne iného zlého zaobchádzania s dieťaťom. Je potrebné zdôrazniť, že maloletá po návrate nebude vystavená žiadnej duševnej ujme, keďže sa vráti do jej známeho prostredia, s matkou môže bývať v rodinnom dome (vo vlastníctve matky), ktorý otec udržiava aj keď v ňom nebýva, do predškolského zariadenia, ktoré navštevovala, ale najmä k druhému rodičovi – otcovi, ktorý má s maloletou vybudované pevné citové väzby, ktoré je potrebné v záujme zdravého vývoja maloletej naďalej budovať a rozvíjať. Ktorý z rodičov a v akej miere v prípade ich rozvodu bude vykonávať osobnú starostlivosť o dieťa rozhodne príslušný súd v mieste obvyklého pobytu maloletej. V kontexte uvedených zistených a preukázaných skutočností neobstojí ani tvrdenie matky o existencii vážneho nebezpečenstva, že by návrat maloletú vystavil fyzickej alebo duševnej ujme, alebo ju inak priviedol do neznesiteľnej situácie pre hrozbu odobratia maloletej z biologickej rodiny fínskymi orgánmi, alebo jej oddelenia od matky z dôvodu nútenej hospitalizácie matky v nemocničnom zariadení, keď matka svoje tvrdenia tak v konaní pred súdom prvej inštancie a ani v odvolacom konaní nepreukázala. Odvolací súd zhodne so záverom súdu prvej inštancie uzatvára, že ide o ničím nepodložené tvrdenia

matky, vychádzajúce z informácií všeobecného a štatistického charakteru, ktoré sa na daný prejednávany prípad nevzťahujú, rovnako v tejto rovine zostali aj tvrdenia matky o jej údajnej násilnej a nútenej hospitalizácii a bezdôvodnej liečbe.

10. Vo vzťahu k námietkam matky týkajúcich sa odmietnutia ňou navrhnutého dokazovania v priebehu konania je treba uviesť, že obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces však ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). K uvedenému je treba uviesť, že citované predpisy neustanovujú žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené a úprava týchto záležitostí sa ponecháva na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje aj právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné, a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu účastníkov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je teda vždy vecou konajúceho súdu a nie účastníkov konania. V súvislosti s týmito dôkaznými návrhmi matky, ktorých vykonanie súd prvej inštancie zamietol, je treba uviesť, že tieto nesmerovali k preukázaniu podmienok ustálenia obvyklého pobytu maloletej, posúdeniu či jej premiestnenie alebo zadržanie bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu. Vykonanie takéhoto dokazovania sa potom s prihliadnutím na ciele a účel konania

o návrate dieťaťa, ktorého výsledkom má byť čo najrýchlejšie rozhodnutie, aj odvolaciemu súdu javí ako nadbytočné, nesmerujúce k preukázaniu okolností potrebných pre právne a skutkové posúdenie zisteného stavu veci. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že ustanovenie § 131 ods. 1 C. m. p., sledujú dôraz na efektívne rozhodnutia vo veci, za účelom ochrany práv neoprávnene premiestneného alebo zadržaného dieťaťa a prijatia rozhodnutia v súlade s ustanovením § 134 ods. C. m. p. V danom prípade správne súd prvej inštancie postupoval, keď v súlade s ust. § 131 ods. 1, 2, a § 129 C. m. p., aj z uvedeného dôvodu ďalšie návrhy matky na doplnenie dokazovania nepripustil. Za nedôvodné posúdil odvolací súd aj námietky matky o tom, že súd prvej inštancie nezabezpečil zisťovanie názoru maloletej. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na právo súdu posúdiť a rozhodnúť o potrebe vykonania dokazovania jednotlivými dôkaznými prostriedkami, pričom v danom prípade odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že vzhľadom na vek maloletej ■■■■■ 4.5 roka a stupeň jej vyspelosti, sa zisťovanie jej názoru, k otázkam návratu k opustenému rodičovi javí ako nevhodné, pričom odvolávanie sa matky na judikatúru ESĽP nie je v danom prípade právne významné, keďže sa netýka identických právnych skutočností návratového konania. Odvolací súd sa stotožnil s postupom súdu prvej inštancie aj pri vysporiadaní sa so vznesenou námietkou zaujatosti proti zákonnej sudkyňi. Správne postupoval súd prvej inštancie, keď na vznesenú námietku zaujatosti neprihliadal a nadriadenému súdu ju nepredkladal v súlade s ustanovením § 54 C. s. p., pre nesplnenie podmienok na uplatnenie námietky účastníkom konania v zmysle ust. § 52 ods. 2, a § 53 ods. 1 C. s. p.“

Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové konanie a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj napadnuté uznesenie okresného súdu z 24. januára 2017, ktorým tento nariadil návrat maloletej na územie Fínskej republiky a rozhodol o ďalších súvisiacich otázkach. Okresný súd poukázal na obsah návrhu, ako aj na listinné dôkazy, ktoré predložil navrhovateľ. K výsluchu maloletej okresný súd uviedol:

„10. Súd v prejednávacom prípade upustil od výsluchu maloletej [REDAKOVANÉ] keďže usúdil, že maloletá vzhľadom na svoj vek nie je schopná samostatne vyjadriť svoj názor ohľadom návratu. Zo všeobecne dostupných poznatkov, týkajúcich sa vývoja detí, je známe, že deti mladšieho predškolského veku, v ktorom je aj [REDAKOVANÉ] (4,5 roka v čase rozhodovania) ešte dostatočne nerozlišujú medzi krajinami a vzdialenosťami medzi nimi a svoje preferencie k miestu pobytu posudzujú skôr podľa prítomnosti blízkych osôb.“

Následne okresný súd poukázal na príslušné ustanovenia Haagskeho dohovoru, nariadenia č. 2201/2003 a uviedol tieto právne závery:

«23. Súd v rámci návratového konania rozhoduje výlučne o tom, či bude dieťa do miesta obvyklého pobytu navrátené alebo nie. V konaní súd teda nerozhoduje o starostlivosti, výchove, výžive dieťaťa ani o styku rodičov s dieťaťom (s výnimkou rámca vhodných opatrení). Právna úprava obsiahnutá v Dohovore a Nariadení Rady je jasná a striktná. V prípade, že súd ustáli, že došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu maloletého dieťaťa a návrh na návrat je podaný do jedného roka od neoprávneného premiestnenia alebo zadržania, musí súd nariadiť návrat maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu. Túto povinnosť nemá iba v prípade, ak je daná niektorá z výnimiek uvedených v článku 13 alebo 20 Dohovoru. Výnimky je pritom potrebné v zmysle Dohovoru vykladať reštriktívne a mať pri ich aplikácii na zreteli, že vo svojej podstate idú proti hlavným cieľom Dohovoru. Článok 11 Nariadenia Rady preto stanoví, že pri rozhodovaní o návrhu na návrat je výnimka z povinnosti nariadiť návrat dieťaťa stanovená v článku 13 písm. b) Dohovoru obmedzená na minimum, pretože aj napriek existencii okolnosti predvídaných týmto ustanovením musí súd nariadiť návrat dieťaťa, ak boli prijaté primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate do krajiny obvyklého pobytu.

24. Návratové konanie, ako výslovne vyplýva zo znenia Dohovoru (článok 19), nie je svojou povahou konanie vo veci samej, teda konaním o úpravu výkonu rodičovských

práv a povinností k maloletému dieťaťu, ale má charakter predbežného konania, v ktorom je zisťovaný konflikt s jurisdikciou a má v ňom byť s konečnou platnosťou zodpovedaná otázka jurisdikcie nad maloletým dieťaťom. V návratovom konaní preto súd nehodnotí výchovné schopnosti rodičov, ich osobné, zárobkové a majetkové pomery, rozsah, v akom sú schopní zabezpečovať starostlivosť o maloleté dieťa a saturovať jeho potreby a záujmy. Súd v konaní zisťuje výlučne skutočnosti rozhodné z hľadiska výkladu príslušných hmotnoprávnych ustanovení Dohovoru, ako aj Nariadenia Rady (súvisí s ust. § 123 CMP).

25. Nariadenie návratu do krajiny obvyklého pobytu maloletého dieťaťa v zásade neznamená jeho návrat k opustenému rodičovi a jeho oddelenie od rodiča „únoscu“, keďže súd v prípade, že návrhu vyhovie, nariadi návrat maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu a nie návrat „do rúk“ opusteného rodiča.

26. Dokazovania v predmetnom konaní súd zameral a vykonal v rozsahu potrebnom výlučne na zistenie skutočností nevyhnutných pre posúdenie, či bolo v danom prípade premiestnenie alebo zadržanie maloletej neoprávnené, s čím v súvislosti bolo potrebné odpovedať na otázky: aká je krajina obvyklého pobytu dieťaťa; kto k maloletému dieťaťu vykonával opatrovnícke práva a ak v prípade, ak súd zistí, že návrat maloletej je potrebné nariadiť, či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu.

27. Prvou otázkou, s ktorou sa s poukazom na odsek 30 súd musel vysporiadať, bolo ustálenie krajiny obvyklého pobytu dieťaťa. Z listinných dôkazov predložených navrhovateľom, najmä prihlásenia na pobyt (č. l. 15), potvrdenia tamojšieho predškolského zariadenia (č. l. 49), výpovedí oboch rodičov, vrátane výpovede samotnej matky (č. l. 313 až 316) vyplynulo, že maloletá sa na území Fínska zdržiavala na základe rozhodnutia oboch rodičov od 10/2012, kedy v 4 mesiacoch svojho života pricestovala s matkou za otcom. Rodičia, ktorí boli manželmi, si v tom čase prenajali rodinný dom v meste [REDACTED] ktorý v roku 2013 spoločne nadobudli kúpou do vlastníctva a ktorý doposiaľ spoločne vlastní. Maloletá [REDACTED] vo Fínsku od 11/2013 navštevovala anglickú materskú školu, z fínskeho sociálneho systému jej bol za týmto účelom priznaný príspevok na návštevu predškolského zariadenia, ktorý jej bol zo strany fínskeho štátu poskytovaný fakticky až do jej premiestnenia matkou na Slovensko. V čase jej detských chorôb, zostávala v starostlivosti starej matky z matkinej strany, ktorá za týmto účelom cestovala zo Slovenska do Fínska (výpoveď matky). Otec maloletej vo Fínsku pracoval od 10/2012 v spoločnosti [REDACTED]

■ v ■ kde pracuje doposiaľ. Matka od 11/2013 vo Fínsku pracovala u rovnakého zamestnávateľa ako otec, v 03/2015 s ňou zamestnávateľ pracovný pomer ukončil výpoveďou. Od 29. 03. 2015 do 08. 01. 2016 (09. 01. 2016 matka s maloletou odišla na Slovensko) bola matka evidovaná na fínskom úrade práce. Vykonaným dokazovaním mal tak súd za preukázané, že miestom obvyklého pobytu dieťaťa je Fínsko. Ako vyplýva aj z čl. 3 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí prijatého v Haagu dňa 25. októbra 1980, publikovaného v oznámení Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z. z. (ďalej len „Dohovor“), súd mal v konaní preukázané, že maloletá sa narodila z manželského vzťahu rodičov na Slovensku (č. l. 12), na základe rozhodnutia oboch rodičov odišla spolu s matkou v 10/2012 za otcom do Fínska, kde od príchodu do marca 2016, kedy sa s matkou presťahovala do matkou prenajatého bytu v meste ■, žila v spoločnej domácnosti s otcom maloletej. Z uvedeného mal súd preukázané, že dieťa nadobudlo rozhodnutím oboch rodičov obvyklý pobyt na území Fínska, pričom rozhodnutie vytvoriť kompletnú rodinu a spolužitie v jednej domácnosti v mieste bydliska boli obidvomi rodičmi v konaní potvrdené (č. l. 313 až 316). Je pravdou, a otec to ani nespochybňoval, že maloletá chodievala s matkou často aj na Slovensko, kde má starých rodičov z matkinej strany a ďalších príbuzných, a kde matka vlastní byt na ■, avšak vždy išlo o návštevy rodiny, prípadne priateľov, čo otec považoval za prirodzené a patrilo to k spôsobu života rodiny. Existenciu takto nadobudnutého obvyklého pobytu nebolo možné vyvrátiť obranou matky, spočívajúcou vo vyčíslení obdobi faktického pobytu maloletej v oboch krajinách a v jeho percentuálnom vyjadrení, nakoľko z hľadiska nadobudnutia obvyklého pobytu maloletým dieťaťom je vždy rozhodujúci spoločný úmysel rodičov, pričom v danom prípade je nepochybné, že rodičia centrum svojho rodinného života založili vo Fínsku, kde si zariadili spoločnú domácnosť (výpoveď matky č. l. 313), ktorú neskôr viedli v spoločne nadobudnutej nehnuteľnosti, obaja vo Fínsku pracovali, dieťa navštevovalo predškolské zariadenie, na ktoré jej prispieval fínsky štát a po tom, čo rodičia ukončili spoločné spolužitie v jednej domácnosti, si matka prenajala v 01/2015 v ■, za ktorý platila 1 500,- Eur mesačné nájomné, hoci v tom čase nepracovala a bola evidovaná (od 29. 03. 2015) na fínskom úrade práce. Vo svetle tejto skutočnosti len ťažko môže obstať obrana matky, že byt prenajímala z dôvodu návštev otca maloletej vo Fínsku s cieľom umožniť jej styk s otcom, a to aj

s prihliadnutím na skutočnosť, že rodina vlastnila priestranný dom. Z obsahu spisu bolo tiež nepochybne zistené, že dieťa malo vo Fínsku sociálneho kurátora, pred ktorým rodičia viedli mediáciu ohľadom rodičovskej dohody a usporiadaní pomerov k maloletej na čas po rozvode.

28. V druhom rade sa súd vysporiadal s otázkou, kto vykonával opatrovnícke práva k maloletej. Podľa čl. 5 Dohovoru sa opatrovníckym právom rozumejú práva, týkajúce sa osobnej starostlivosti o dieťa, a najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa. V zmysle Nariadenia rady (ES) č. 2201/2003 z 27. 11. 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, pojem opatrovnícke právo zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto obvyklého pobytu dieťaťa. Z predložených dokumentov – sobášneho listu rodičov (č. l. 13), rodného listu maloletej (č. l. 12) súd vyvodil záver, že ide o dieťa pochádzajúce z manželstva rodičov, ku ktorému vykonávajú opatrovnícke práva obaja rodičia. V danom prípade otec nadobudol opatrovnícke právo zo zákona, vykonával ho, pričom bez súhlasu otca matka nemohla rozhodnúť o mieste pobytu maloletej.

29. Treťou otázkou súd ustaloval, či premiestnenie maloletej bolo vykonané neoprávnene. Neoprávneným premiestnením, alebo zadržiavaním dieťaťa, sa rozumie porušenie opatrovníckeho práva, v danom prípade nadobudnutého zo zákona, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením, alebo zadržaním a za predpokladu, že to právo sa skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa takto bolo vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovnicke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností (čl. 3 Dohovoru). Súd mal za preukázané, že v danom prípade matka odišla na Slovensko s maloletou so súhlasom otca dňa 09. 01. 2016, s tým, že maloletú vráti do Fínska najneskôr po Veľkej noci, t. j. do 28. 03. 2016. Matka maloletú do Fínska už nevrátila. Otec s vysťahovaním maloletej na Slovensko súhlas matke neudelil a matka nemala na vysťahovanie maloletej ani súhlas súdu. Od 28. 03. 2016 tak trvá protiprávny stav neoprávneného zadržiavania maloletej na území Slovenskej republiky, teda mimo územia

krajiny jej obvyklého pobytu. Tieto skutočnosti matka dôkazmi, spôsobilými preukázať súhlas otca so zotrvaním maloletej na území Slovenskej republiky, nespochybnila.

30. V poslednom okruhu sa súd v zmysle článku 13 písm. b) Dohovoru zaoberal otázkou, či existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme, alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Nariadenia rady (ES) č. 2201/2003 rozširuje povinnosť súdu nariadiť návrat aj na prípady, keby dieťa bolo vystavené takejto ujme, ale napriek tomu je preukázané, že boli vykonané primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po návrate, ktoré musia byť preukázateľne spôsobilé dostatočne ochranu dieťaťa po jeho návrate zabezpečiť.

31. Tvrdenia matky prednesené v konaní jej právnym zástupcom, ktorými nenariadenie návratu s poukazom na článok 13 písm. b) Dohovoru odôvodňoval, spočívajúce v údajnej hrozbe odobratia maloletej fínskymi orgánmi, oddelenia maloletej od matky po jej návrate do Fínska z dôvodu umiestnenia matky maloletej v nemocničnom zariadení bez jej súhlasu a z iniciatívy otca, zostali v konaní v rovine ničím nepodložených tvrdení a predpokladov. Nebolo totiž možné prihliadnúť na obranu vychádzajúcu z informácií všeobecného a štatistického charakteru, týkajúcich sa odoberania detí v severských štátoch, z dôvodu, že sa na prejednávany prípad nevzťahujú.

32. Súd, sledujúc záujem maloletej ako hlavný atribút konania, sa zaoberal aj podmienkami maloletej pre prípad jej návratu, v súvislosti s čím mal za preukázané, že otec prenechal pre potreby matky a maloletej rodinný dom vo Fínsku, v ktorom maloletá až do rozpadu spoločnej domácnosti jej rodičov vyrastala, otec si prenajal z tohto dôvodu byt, zaviazal sa platiť výdavky spojené s užívaním domu a bolo tiež preukázané, že matka pravidelne platí výživné na maloletú v priemere cca 630,- Eur mesačne.

33. Vychádzajúc zo všetkých doposiaľ uvedených záverov, súd nemal nijakým relevantným spôsobom preukázané skutočnosti o existencii hrozby, že maloletá [REDAKOVANÉ] bude po návrate vystavená ujme, v dôsledku ktorej sa môže ocitnúť v neznesiteľnej situácii.

34. Súd sa na podporu správnosti svojho rozhodnutia odvoláva tiež na aktuálnu judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý vo svojom ostatnom rozhodnutí, týkajúcom sa návratovej veci (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 176/2015 zo dňa 27. 04. 2015) poukázal na to, že z rodičovstva vyplývajú nielen práva, ale aj povinnosti. Rodič, ktorý neoprávnene premiestni dieťa z miesta jeho obvyklého

pobytu, zasiahne nielen do práv druhého rodiča (najmä jeho práva na starostlivosť o dieťa a jeho výchovu), ale aj do práv samotného dieťaťa, najmä práva byť vychovávané obidvomi rodičmi (čl. 7 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, publikovaného oznámením č. 104/1991 Zb., ďalej len „Dohovor“), práva na nezasahovanie do života v rozpore s právom (čl. 16 Dohovoru), práva na to, aby nebolo nezákonne premiestnené z miesta obvyklého pobytu (čl. 11 Dohovoru) a práva nebyť zbavené svojho rodinného prostredia (čl. 20 Dohovoru). V zmysle citovaného rozhodnutia v konaní o navrátenie dieťaťa ide o čo najrýchlejšie navrátenie dieťaťa tam, kde žilo v čase pred jeho medzinárodným únosom a kde môže byť v súlade s právom meritórne rozhodnuté o úprave pomerov k dieťaťu. Účelom konania o nariadení návratu dieťaťa neoprávnene premiestneného z miesta jeho obvyklého pobytu je zabezpečiť, aby o deťoch rozhodovali súdy štátu ich obvyklého pobytu. Takéto konanie má zároveň pozbaviť únoscu výhod, ktoré získal neoprávneným premiestnením dieťaťa. Skutočnosť, že v cudzine únosca nedosiahne vydanie rozhodnutia o opatrovníckych právach k dieťaťu a riskuje konanie o návrat, by mala tiež pôsobiť preventívne a nabádať rodičov, aby sa nerozhodli uniesť dieťa a uprednostnili vyriešenie sporov o opatrovníckych právach v štáte obvyklého pobytu dieťaťa. Súd v tomto konaní rozhoduje len o nariadení alebo nenariadení navrátenia dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu (pod jurisdikciu tohto štátu); rozhodnutie súdu o navrátení dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu nie je rozhodnutím o opatrovníckych právach, ani rozhodnutím o navrátení dieťaťa konkrétnej osobe, resp. rozhodnutím o oddelení dieťaťa od inej konkrétnej osoby, keď najlepšiemu záujmu dieťaťa zásadne zodpovedá jeho navrátenie do miesta obvyklého pobytu. Haagsky dohovor predsa len uznáva aj potrebu určitých výnimiek z tejto zásady, preto v čl. 13 písm. b/ ods. 2 a tiež v čl. 20 vymenúva prípady, v ktorých síce k medzinárodnému únosu došlo, napriek tomu ale dieťa nemožno navrátiť do miesta jeho obvyklého pobytu, lebo návrat dieťaťa by bol v rozpore s jeho záujmami. Výnimky v zmysle čl. 13 písm. b/ Haagskeho dohovoru treba vykladať reštriktívne (už len z toho dôvodu, že vo svojej podstate idú proti hlavným cieľom Haagskeho dohovoru).

V rámci Európskej únie sa uplatňujú prísnejšie podmienky na nenariadenie návratu oproti Haagskemu dohovoru a zároveň sa posilňuje charakter konania o návrat ako predbežného konania sui generis, ktorého účelom je dosiahnuť návrat dieťaťa pod jurisdikciu členského štátu jeho obvyklého pobytu.

35. *Súd uznesením prijatým na pojednávaní dňa 24. 01. 2017 zamietol ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania, nakoľko dospel s poukazom na ust. § 123 CMP k záveru, že vzhľadom na zistený skutočný stav a charakter konania je vykonanie ďalšieho dokazovania nadbytočné.*

36. *S poukazom na vyššie uvedené súd dospel k záveru, že návrh otca je dôvodný a v súlade s čl. 12 Dohovoru rozhodol súd tak, že nariadil návrat maloletej [REDACTED] do krajiny jej obvyklého pobytu do Fínskej republiky.»*

Krajský súd v spojení s okresným súdom v napadnutých uzneseniach skúmali relevantné aspekty pre rozhodnutie o návrhu navrhovateľa na návrat maloletej na územie Fínskej republiky. Dospeli k záveru, že krajinou obvyklého pobytu maloletej bezprostredne pred premiestnením bola Fínska republika [čl. 3 písm. a) Haagskeho dohovoru], a poukázali na skutkové okolnosti a kritériá, na základe ktorých dospeli k tomuto záveru. Vysporiadali sa s otázkou, či premiestnenie maloletej na územie Slovenskej republiky predstavovalo porušenie opatrovníckeho práva – uviedli, že opatrovnícke právo k maloletej nadobudol navrhovateľ zo zákona – narodením maloletej ako jej otec a zároveň manžel sťažovateľky. Uviedli skutkové okolnosti, na základe ktorých dospeli k záveru, že navrhovateľ svoje opatrovnícke právo voči maloletej aj reálne vykonával, a taktiež uviedli okolnosti, z ktorých je zrejmé, že navrhovateľ sa s premiestnením nezmieril a ani s ním nesúhlasil [čl. 13 písm. a) Haagskeho dohovoru]. Konajúce súdy sa vysporiadali aj s otázkou, či je daná existencia dôvodov, pre ktoré by nenariadili návrat maloletej. Z odôvodnení napadnutých uznesení vyplýva, že konajúce súdy sa vysporiadali s otázkou, či je možné a vhodné vypočúť maloletú k otázke návratu, pričom vzhľadom na jej vek dospeli k záveru, že maloletú k uvedenej veci vypočúť nemožno. Rovnako tak sa vysporiadali s návrhmi sťažovateľky na vykonanie dokazovania, pričom uviedli predovšetkým to, že predmetné dôkazy a skutočnosti, ktoré nimi mali byť objasnené, presahovali predmet konania o návrate.

Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd v spojení s okresným súdom vo svojich rozhodnutiach odôvodnili svoje závery týkajúce sa nariadenia návratu maloletej na územie Fínskej republiky dostatočne, preto právne závery konajúcich súdov nepovažuje za zjavne

neodôvodnené. Odôvodnenie napadnutých uznesení predstavuje adekvátny podklad pre výrok napadnutého uznesenia okresného súdu o nariadení návratu maloletej a súvisiacich výrokov. Rovnako tak aplikácia a výklad príslušných ustanovení Haagskeho dohovoru, nariadenia č. 2201/2003 a Dohovoru o právach dieťaťa týmito súdmi rešpektuje zmysel a účel týchto ustanovení, sú logické, preto právne závery krajského súdu v spojení s okresným súdom nie sú arbitrárne.

Ústavný súd zastáva názor, že postup konajúcich súdov v predmetných konaniach a ich rozhodnutia boli v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v uvedenej občianskoprávnej veci. Pokiaľ ide o porušenie v sťažnosti označených hmotných práv, ústavný súd nezistil relevantnú vecnú súvislosť medzi namietaným porušením týchto práv a napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Nad rámec veci poukazuje ústavný súd aj na to, že je sčasti vecou sťažovateľky, aby svojím konaním eliminovala negatívne dôsledky návratu maloletej na územie Fínskej republiky. Z napadnutých uznesení vyplýva, že vo Fínsku majú s maloletou k dispozícii rodinný dom, ktorý pre nich navrhovateľ udržiava, preto môže spolu s maloletou vycestovať aj sťažovateľka. Pokiaľ ide o negatívne následky, ktoré sťažovateľke podľa jej vlastného vyjadrenia hrozia vo Fínsku, tieto nijako bližšie nepreukázala a zároveň niektoré dôsledky, ak by nastali, by boli dôsledkom jej vlastného konania, preto v zásade sa na ne nemôže odvolávať. Je potrebné rešpektovať aj záujem maloletej na kontakte s otcom – navrhovateľom a jeho opatrovnícke právo (právo styku) nemožno ignorovať a eliminovať. Ďalšie otázky, ktoré zjavne presahujú rámec konania o návrate, t. j. rozvod manželstva sťažovateľky a navrhovateľa a úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, odôvodnenosť skutočností uvedených v trestnom oznámení sťažovateľky voči navrhovateľovi, budú nepochybne riešiť príslušné orgány Fínskej republiky. Všetky uvedené skutočnosti sú prirodzeným dôsledkom tzv. zmiešaných manželstiev, t. j. manželstiev osôb – štátnych príslušníkov rôznych štátov a spoločného pobytu v tretej krajine, ktorých si tieto osoby musia byť vedomé a v zásade sa týmto dôsledkom musia podriaadiť.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľiek v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2017